หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การปันส่วนต้นทุนสำหรับผลิตภัณฑ์ร่วม

บทที่ 3 ได้กล่าวถึงหลักการปันส่วนต้นทุนร่วมให้กับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้ว ในบทนี้จะได้นำต้นทุนการผลิตหลังการปันส่วนของหน่วยผลิตต่าง ๆ มาปันส่วนให้กับผลิตภัณฑ์ร่วม ผลิตภัณฑ์ร่วมบางชนิดนำไปผลิตเพิ่มเติม บางชนิดนำออกจำหน่ายทันที ณ จุดแยกออกนอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์พลอยได้เกิดขึ้นซึ่งมีวิธีบันทึกบัญชีที่แตกต่างกัน

สำหรับบริษัทไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด มีผลิตภัณฑ์เกิดขึ้นหลายชนิดบางชนิดเป็นผลิตภัณฑ์ร่วม บางชนิดจัดเป็นผลิตภัณฑ์หลักและผลิตภัณฑ์พลอยได้ การรวบรวมต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์เหล่านี้จำเป็นต้องทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในรูปที่ 5.1 จะเห็นได้ว่าหน่วยผลิตหลักของบริษัทได้แก่ 3 หน่วยงานดังนี้

1. หน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ ในการผลิตต่อเดือนจะผลิตได้ผลิตภัณฑ์ก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน โซดาไฟเข้มข้น 50% 4,000 ตัน และก๊าซไฮโดรเจน 50 ตัน ก๊าซคลอรีนที่ได้นำไปใช้เป็นวัตถุดิบในหน่วยผลิตวีซีเอ็ม โซดาไฟ 50% นำออกจำหน่าย และก๊าซไฮโดรเจน 50 ตัน ส่งไปยังหน่วยผลิตวีซีเอ็มเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง

2. หน่วยผลิตวีซีเอ็ม รับก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน จากหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตร่วมกับวัตถุดิบที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ก๊าซเอทิลีน (Ethylene) ก๊าซออกซิเจน (Oxygen) เพื่อนำมาผลิตต่อเป็นผลิตภัณฑ์วีซีเอ็มจำนวน 10,200 ตัน วีซีเอ็มที่ได้จำนวน 6,720 ตัน ถูกส่งไปใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตพลาสติกพีวีซี ส่วนที่เหลือ 3,480 ตัน จะนำออกจำหน่าย อนึ่งจากกระบวนการผลิตขั้นตอนนี้จะมีของเสียเกิดขึ้นในสายการผลิต ซึ่งสามารถนำไปเผาเป็นก๊าซและทำละลายได้สารละลายประเภทกรดเกลือหรือกรดไฮโดรคลอริก (HCl) เข้มข้น 18% จำนวน 1,200 ตัน เพื่อนำออกจำหน่ายต่อไป

3. หน่วยผลิตพลาสติกพีวีซี ที่หน่วยผลิตนี้รับวัตถุดิบสำคัญจากหน่วยผลิตวีซีเอ็มคือ ผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม 6,720 ตัน มาทำปฏิกิริยาโพลีเมอไรเซชั่น แบบแขวนลอย (Suspension Polymerization) ร่วมกับสารปรุงแต่งอื่น ๆ เพียงเล็กน้อย ได้พลาสติกพีวีซีชนิดผง 5,600 ตันนำออกจำหน่ายต่อไป

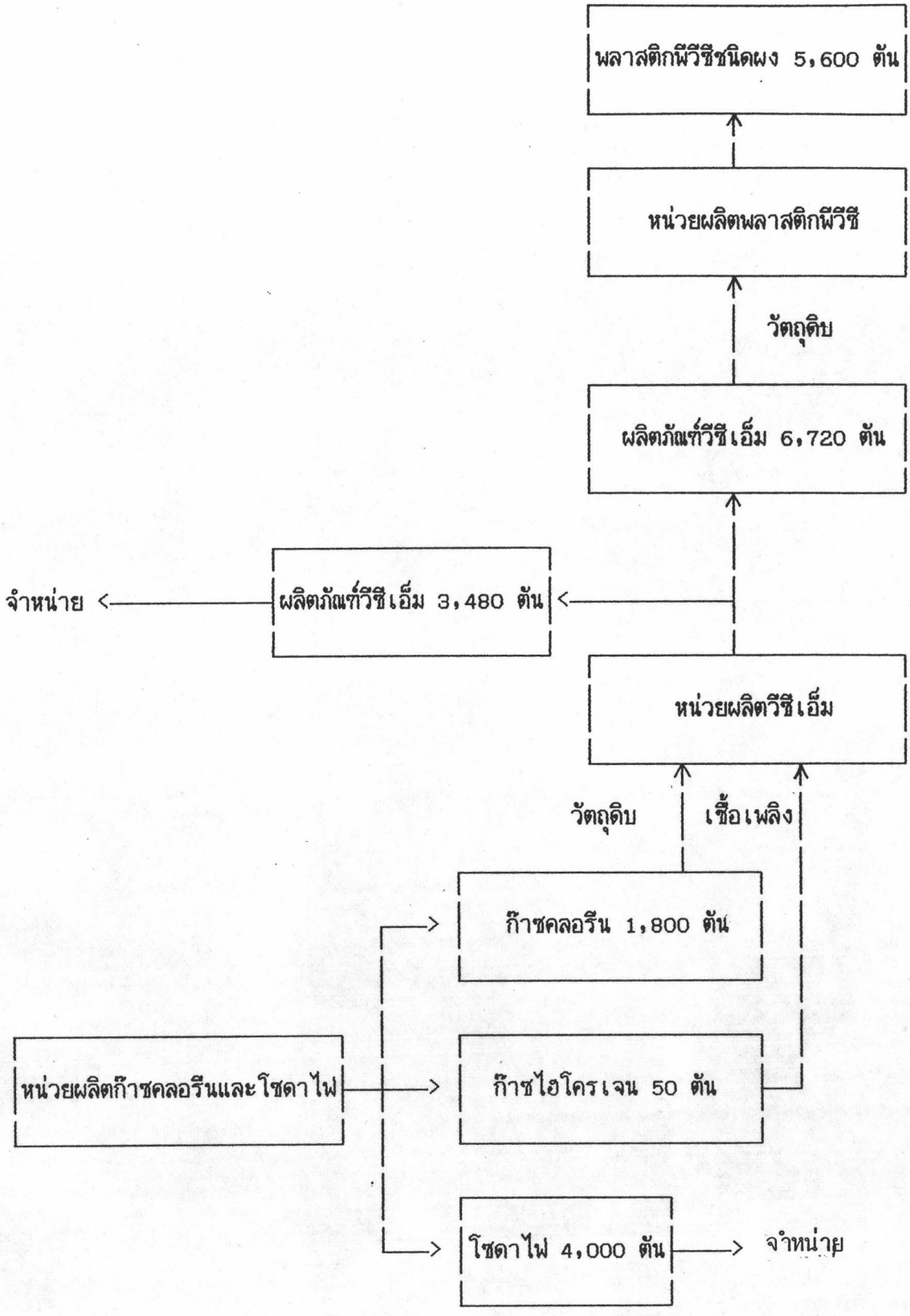

รูปที่ 5.1 ผลิตภัณฑ์ที่ได้ในแต่ละกระบวนการผลิต

การคำนวณต้นทุนการผลิตให้แก่ผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งจำเป็นในทางบัญชี จากกระบวนการผลิตของหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ เกิดผลิตภัณฑ์ร่วม 3 รายการในปริมาณคงที่โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือ ก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน โซดาไฟเข้มข้น 50 % 4,000 ตัน และก๊าซไฮโดรเจน 50 ตัน การคำนวณต้นทุนการผลิตให้แก่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีวิธีที่สามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีจะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดแตกต่างกันไป

<u>การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ตามวิธีที่บริษัทถือปฏิบัติ</u>

โดยทั่วไปต้นทุนการผลิตประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นมูลฐานหลัก 3 ประการคือ วัตถุดิบโดยตรง ค่าแรงโดยตรง และค่าใช้จ่ายโรงงาน แต่ในการจำแนกต้นทุนของกิจการนี้จำแนกได้เพียง 2 ประเภทเท่านั้นคือ วัตถุดิบทางตรงและค่าใช้จ่ายโรงงาน เนื่องจากกระบวนการผลิตส่วนใหญ่ใช้เครื่องจักรเป็นสำคัญ ณ ระดับการผลิตปกติ แรงงานที่มีอยู่จะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในลักษณะคงที่ ไม่แปรเปลี่ยนตามปริมาณการผลิต ดังนั้นจึงจัดค่าจ้าง เงินเดือนพนักงานไว้ในค่าใช้จ่ายโรงงานประเภทค่าใช้จ่ายคงที่

เมื่อปันส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมจากหน่วยงานในแผนกบริการสู่หน่วยงานในแผนกผลิตตามวิธีปันส่วนแบบโดยตรงตามเกณฑ์ที่บริษัทกำหนดแล้ว จากนั้นหน่วยผลิตแต่ละหน่วยจะรวบรวมต้นทุนของหน่วยงานทั้งหมดให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งวิธีที่บริษัทถือปฏิบัติอยู่มีรายละเอียดดังนี้

1. <u>การรวบรวมต้นทุนการผลิตของหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ</u>

ผลิตภัณฑ์ที่ได้ในขั้นตอนการผลิตนี้ ได้แก่ ก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน โซดาไฟเข้มข้น 50% 4,000 ตัน ก๊าซไฮโดรเจน 50 ตัน บริษัทจะปันส่วนต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นในหน่วยผลิตนี้ให้แก่ผลิตภัณฑ์คลอรีนและโซดาไฟ ตามน้ำหนักของแต่ละผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ความเข้มข้น โดยกำหนดให้ก๊าซคลอรีนมีความเข้มข้น 100% โซดาไฟมีความเข้มข้น 50% ตามเนื้อสารที่ผลิตได้ ต้นทุนการผลิตทุกรายการจะถูกปันส่วนให้แก่ผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์ดังกล่าว ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่ได้รับปันส่วนจากหน่วยจัดหาน้ำอ่อนจะคำนวณเป็นต้นทุนการผลิตของโซดาไฟเพียงผลิตภัณฑ์เดียวเนื่อง

จากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสภาพเป็นของเหลว ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตออกมาได้พร้อมกันมีสถานะเป็นก๊าซ น้ำที่ใช้ในการผลิตทั้งหมดจึงเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์โซดาไฟเพียงผลิตภัณฑ์เดียว จึงต้องนำมาหักออกจากค่าใช้จ่ายโรงงานของหน่วยผลิตก๊าซคลอลีน และโซดาไฟดังการคำนวณที่จะกล่าวในลำดับถัดไป ส่วนก๊าซไฮโดรเจนที่ถูกส่งไปใช้เป็นเชื้อเพลิงยังหน่วยผลิตวีซีเอ็มนั้น บริษัทจัดเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้โดยไม่มีการคำนวณต้นทุนการผลิตให้แก่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

รายละเอียดต้นทุนการผลิตต่อเดือนของหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟมีดังนี้

1.1 วัตถุดิบโดยตรง เพื่อให้ได้ปริมาณผลิตภัณฑ์ตามความต้องการใช้วัตถุดิบต่าง ๆ ในปริมาณดังนี้

เกลือแกง	4,000 ตัน @	1,450.00 บาท	5,800,000.00 บาท
แบเรี่ยมคลอไรด์	44 ตัน @	20,000.00 บาท	880,000.00 บาท
โซดาแอช	40 ตัน @	1,850.00 บาท	74,000.00 บาท
โซเดียมซัลไฟต์	0.4 ตัน @	4,062.50 บาท	1,625.00 บาท
รวม			6,755,625.00 บาท

1.2 ค่าใช้จ่ายโรงงาน ได้แก่

ค่าใช้จ่ายโดยตรง (ตารางที่ 4.1)	15,077,000.00 บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	677,763.75 บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*	8,104,453.34 บาท
รวม	23,859,217.09 บาท

---

* ภาคผนวก ก

1.3	ค่าใช้จ่ายของหน่วยจัดหาน้ำอ่อน*	124,896.66 บาท
1.4	ต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น (1.1) + (1.2)	30,164,842.09 บาท
	ต้นทุนร่วมที่ต้องปันส่วน (1.1) + (1.2) - (1.3)	30,489,945.43 บาท

วิธีการปันส่วนต้นทุนการผลิตให้แก่ผลิตภัณฑ์ร่วมคือ ก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ ปันส่วนตามน้ำหนักของแต่ละผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ความเข้มข้น คือ

ปริมาณการผลิตก๊าซคลอรีน	1,800	ตัน
ความเข้มข้น	100	%
คิดเป็นเนื้อสาร	1,800	ตัน
ปริมาณการผลิตโซดาไฟ	4,000	ตัน
ความเข้มข้น	50	%
คิดเป็นเนื้อสาร	2,000	ตัน
รวม	3,800	ตัน

จากเกณฑ์การปันส่วนดังกล่าวสามารถคำนวณต้นทุนการผลิตได้ดังนี้

$$\text{ต้นทุนการผลิตก๊าซคลอรีน} = 30,489,945.43 \times \frac{1,800}{3,800} = 14,442,605.73 \text{ บาท}$$

ต้นทุนการผลิตก๊าซคลอรีนต่อตัน = 8,023.67 บาท

ต้นทุนรวมของการผลิตโซดาไฟเข้มข้น 50%

$$= 30,489,945.43 \times \frac{2,000}{3,800} = 16,047,339.70 \text{ บาท}$$

---

* ภาคผนวก ก

ค่าใช้จ่ายของหน่วยจัดหาน้ำอ่อน = (124,896.66 บาท)

ต้นทุนการผลิตโซดาไฟเข้มข้น 50% = 16,172,236.36 บาท

ต้นทุนการผลิตโซดาไฟเข้มข้น 50% ต่อตัน = 4,043.06 บาท

โซดาไฟ 50% 4,000 ตัน นี้จะนำไปขายในราคาตันละ 6,000 บาท ทำให้ได้กำไรขั้นต้น 1,956.94 บาทต่อตัน

2. การรวบรวมต้นทุนการผลิตของหน่วยผลิตวีซีเอ็ม

ที่หน่วยผลิตนี้จะรับก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน จากหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟมาใช้เป็นวัตถุดิบร่วมกับวัตถุดิบอื่น ๆ และรับก๊าซไฮโดรเจน 50 ตันจากหน่วยผลิตดังกล่าวมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิต นอกเหนือจากการใช้เชื้อเพลิงประเภทก๊าซเชื้อเพลิงที่รับจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็ม 10,200 ตัน ตามวิธีที่บริษัทถือปฏิบัติคำนวณ ดังนี้

2.1 วัตถุดิบโดยตรง ได้แก่

ก๊าซคลอรีน	1,800 ตัน		14,442,605.73 บาท
ก๊าซเอทีลีน	5,610 ตัน @	19,000 บาท	106,590,000.00 บาท
ก๊าซออกซิเจน	3,060 ตัน @	3,200 บาท	9,792,000.00 บาท
พีซี-7	0.80 ตัน @	128,750 บาท	103,000.00 บาท
โซเดียมซัลไฟด์	2 ตัน @	22,500 บาท	45,000.00 บาท
ซานอน-เอ	1 ตัน @	30,000 บาท	30,000.00 บาท
รวม			131,002,605.73 บาท

2.2 ค่าใช้จ่ายโรงงาน ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายโดยตรง (ตารางที่ 4.1)	17,866,000.00 บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	5,126,439.48 บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*	13,788,043.76 บาท
รวม	36,780,483.24 บาท

---

* ภาคผนวก ก

2.3 ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็ม 10,200 ตัน(2.1+2.2) 167,783,088.97 บาท

ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็มต่อตัน 16,449.32 บาท

ผลิตภัณฑ์วีซีเอ็มที่ผลิตได้ 10,200 ตันนี้ ส่วนหนึ่งคือ 6,720 ตัน ถูกส่งไปใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตพลาสติกพีวีซีด้วยต้นทุน 110,539,446.85 บาท ส่วนที่เหลือ 3,480 ตัน มูลค่าต้นทุน 57,243,642.12 บาท ถูกนำออกจำหน่ายในราคาตันละ 20,000 บาท ก่อให้เกิดกำไรขั้นต้นตันละ 3,550.68 บาท

3. <u>การรวบรวมต้นทุนการผลิตของหน่วยผลิตพลาสติกพีวีซี</u>

ที่หน่วยผลิตนี้จะรับวัตถุดิบหลักคือ วีซีเอ็ม 6,720 ตัน เพื่อนำมาผลิตเป็นพลาสติกพีวีซี 5,600 ตัน ต้นทุนการผลิตทั้งหมดมีดังนี้

3.1 วัตถุดิบโดยตรง

วีซีเอ็ม	6,720 ตัน		110,539,446.85 บาท
สารเร่งปฏิกิริยา	7,840 ตัน @	410 บาท	3,214,400.00 บาท
สารปรุงแต่ง	8.40 ตัน @	101,000 บาท	848,400.00 บาท
พีซี-7	0.448 ตัน @	128,750 บาท	57,680.00 บาท
โซเดียมไฮดรอกไซด์	0.84 ตัน @	60,000 บาท	50,400.00 บาท
ซานอน-เอ	1.12 ตัน @	30,000 บาท	33,600.00 บาท
เมธานอล	1,040 ตัน @	13 บาท	13,520.00 บาท
รวม			114,757,446.85 บาท

3.2 วัสดุหีบห่อราคา 410 บาทต่อตันพีวีซี เป็นเงิน 2,296,000.00 บาท

3.3 ค่าใช้จ่ายโรงงาน

ค่าใช้จ่ายทางตรง (ตารางที่ 4.1)	10,644,000.00 บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	2,006,796.77 บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*	9,680,701.10 บาท
รวม	22,351,497.87 บาท

---

* ภาคผนวก ก

3.4 ต้นทุนการผลิตพีวีซี 5,600 ตัน (3.1+3.2+3.3) 139,404,944.72 บาท

ต้นทุนการผลิตพีวีซีต่อตัน 24,893.74 บาท

เมื่อนำออกจำหน่ายในราคาตันละ 35,000 บาท ก่อให้เกิดกำไรขั้นต้น 10,106.26 บาทต่อตัน

4. <u>การรวบรวมต้นทุนการผลิตของหน่วยกำจัดของเสียจากหน่วยผลิตวีซีเอ็ม</u>

แม้ว่าหน่วยกำจัดของเสียจากหน่วยผลิตวีซีเอ็มจะเป็นหน่วยงานย่อยของแผนกผลิตและจัดหาสาธารณูปการ แต่เนื่องจากในกระบวนการกำจัดของเสียนั้น จะได้สารละลายกรดไฮโดรคลอริก (HCl) ความเข้มข้น 18% จำนวน 1,200 ตันต่อเดือน ปกติกิจการจะนำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายโดยคำนวณต้นทุนการผลิตจากค่าใช้จ่ายทางตรงของหน่วยงานและค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่ได้รับปันส่วนมาจากหน่วยงานในแผนกบริการตามวิธีที่บริษัทถือปฏิบัติอยู่ จะได้ต้นทุนการผลิตดังนี้

ค่าใช้จ่ายทางตรง (ตารางที่ 4.1) 321,000.00 บาท

ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (ตารางที่ 4.3) <u>129,801.80</u> บาท

ต้นทุนการผลิตสารละลายกรดเกลือ <u>450,801.80</u> บาท

ต้นทุนการผลิตสารละลายกรดเกลือต่อตัน 375.67 บาทต่อตัน

กรดไฮโดรคลอริกนี้จะถูกนำไปขายในราคาตันละ 1,500 บาท ทำให้ได้รับกำไรขั้นต้น 1,124.33 บาทต่อตัน

เมื่อพิจารณาวิธีปฏิบัติของบริษัทโดยเปรียบเทียบเกี่ยวกับหลักการที่กล่าวในบทที่ 3 ประกอบกับสภาพการผลิตและการตลาดในปัจจุบัน ผู้เขียนมีความเห็นว่ากิจการควรจะปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้

1. การบันทึกรายการผลิตภัณฑ์พลอยได้ เนื่องจากปัจจุบันหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟได้ส่งก๊าซไฮโดรเจนไปใช้เป็นเชื้อเพลิงยังหน่วยผลิตวีซีเอ็ม กิจการไม่ได้คำนวณต้นทุนการผลิตให้แก่ก๊าซไฮโดรเจน เพราะถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้ การกระทำดังกล่าวไม่เหมาะสมเนื่องจาก

1.1 หน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ อาจละเลยขั้นตอนการผลิตและการนำส่งก๊าซไฮโดรเจนไปยังหน่วยผลิตวีซีเอ็ม เพราะถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้ ไม่มีต้นทุนการผลิตในส่วนนี้ที่หน่วยงานต้องรับผิดชอบ ทำให้การผลิตขาดประสิทธิภาพ

1.2 หน่วยผลิตวีซีเอ็มอาจละเลยที่จะนำก๊าซไฮโดรเจนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงอย่างคุ้มค่าเพราะเป็นสิ่งที่ได้มาโดยไม่มีต้นทุน ทำให้บริษัทไม่ได้ประโยชน์สูงสุด

1.3 บริษัทไม่ทราบต้นทุนการผลิตวีซีเอ็มที่แท้จริง เนื่องจากต้นทุนที่คำนวณได้ย่อมต่ำกว่าต้นทุนจริงด้วยมูลค่าของก๊าซไฮโดรเจนที่นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง

เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว บริษัทจึงควรเปลี่ยนการบันทึกสำหรับผลิตภัณฑ์พลอยได้ (ก๊าซไฮโดรเจน) โดยกำหนดราคาก๊าซไฮโดรเจนขึ้น และใช้มูลค่าดังกล่าวมาคำนวณหักจากต้นทุนการผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ ในขณะเดียวกันก็นำไปเพิ่มในต้นทุนการผลิตวีซีเอ็มด้วย

2. วิธีการปันส่วนต้นทุนผลิตภัณฑ์ร่วม ซึ่งถือตามน้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ที่กำหนดให้นั้น การกำหนดเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการทำกำไรของผลิตภัณฑ์และไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการผลิตแต่ประการใด จึงไม่ควรนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการปันส่วน

<u>การคำนวณและบันทึกรายการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลอยได้</u>

บริษัทควรเปลี่ยนการบันทึกบัญชีสำหรับผลิตภัณฑ์พลอยได้ คือ ก๊าซไฮโดรเจน โดยใช้มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ (Net Realizable Value) มาคำนวณมูลค่าของก๊าซไฮโดรเจน

มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ = ราคาขาย - ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

ปัจจุบันมูลค่าก๊าซไฮโดรเจนที่นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงมีมูลค่าซื้อขายในราคาตันละ 7,500 บาท แต่เนื่องจากการโอนก๊าซไฮโดรเจนเป็นการโอนใช้ระหว่างหน่วยงานในบริษัทเดียวกัน จึงไม่มีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเกิดขึ้น ผู้เขียนจึงสอบถามจากผู้บริหารของแผนกบัญชีต้นทุน ผู้บริหารได้ประมาณว่าค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเท่ากับ 20% ของมูลค่าขาย ดังนั้นมูลค่าสุทธิที่จะขายได้จะคำนวณดังนี้

ปริมาณก๊าซไฮโดรเจนที่ผลิตได้	50	ตัน
ราคาตลาดตันละ	7,500	บาท
มูลค่าขาย	375,000	บาท
มูลค่าสุทธิที่จะขายได้คิดเป็น	80%ของมูลค่าขาย	
มูลค่าสุทธิที่จะขายได้	300,000	บาท

ต่อจากนั้นจะนำมูลค่าสุทธิที่จะขายได้ของก๊าซไฮโดรเจน 300,000 บาท ไปคำนวณลดต้นทุนการผลิตของหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ และคำนวณเพิ่มเป็นต้นทุนการผลิตของหน่วยผลิตวีซีเอ็มด้วยมูลค่าเดียวกัน

ผลดีของการกำหนดราคาให้แก่ผลิตภัณฑ์พลอยได้ คือก่อให้เกิดแรงจูงใจในการใช้ก๊าซไฮโดรเจนเป็นเชื้อเพลิงในการผลิต มีความเป็นธรรมแก่ผู้โอนและผู้รับโอนผลิตภัณฑ์

<u>การปันส่วนต้นทุนให้แก่ผลิตภัณฑ์ร่วม</u>

การปันส่วนต้นทุนการผลิตให้กับผลิตภัณฑ์ร่วมมีหลายวิธีดังกล่าวในบทที่ 3 สามารถนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ปันส่วนต้นทุนการผลิตร่วมของหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ สำหรับค่าใช้จ่ายโรงงานที่นำมาใช้ในการปันส่วนนี้จะใช้จำนวนที่คำนวณได้ด้วยวิธีปันส่วนแบบเป็นขั้น (ตารางที่ 4.13) สำหรับรายละเอียดในการปันส่วนให้กับผลิตภัณฑ์ร่วมมีดังนี้

1. <u>ใช้น้ำหนักของผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์</u> น้ำหนักที่เลือกใช้อาจเป็น

1.1 น้ำหนักของผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ความเข้มข้น วิธีนี้เป็นวิธีที่บริษัทถือปฏิบัติอยู่ โดยกำหนดให้ก๊าซคลอรีนมีความเข้มข้น 100% และโซดาไฟมีความเข้มข้น 50% จากปริมาณการผลิตก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน โซดาไฟ 50% 4,000 ตัน อัตราส่วนการปันส่วน

ต้นทุนการผลิตร่วมให้แก่ก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ 50% คือ (1,800 x 100%) : (4,000 x 50%) หรือ 9 : 10

1.2 น้ำหนักของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ คำนวณตามน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้โดยตรง ดังนั้นอัตราการปันส่วนต้นทุนการผลิตร่วมให้กับก๊าซคลอรีนและโซดาไฟคือ 1,800 : 4,000 หรือ 9 : 20

1.3 น้ำหนักโมเลกุลของเกลือแกง (NaCl) เป็นเกณฑ์ เนื่องจากวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ คือ เกลือแกง (NaCl) ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่า 80% ของมูลค่าวัตถุดิบทั้งสิ้นที่ใช้ในหน่วยผลิต สูตรเคมีของเกลือแกงคือ NaCl การทำปฏิกิริยาเคมีด้วยไฟฟ้าจนแยกธาตุโซเดียม (Na) ออกจากเกลือแกงและทำปฏิกิริยากับน้ำ (H_2O) ได้ผลิตภัณฑ์โซดาไฟ ในขณะที่คลอรีน (Cl) ที่เหลือจะรวมตัวกันเป็นก๊าซคลอรีน (Cl_2) ต่อไป ดังนั้นอัตราการปันส่วนต้นทุนการผลิตโดยถือน้ำหนักโมเลกุลของเกลือแกง (NaCl) เป็นเกณฑ์นี้จะปันส่วนต้นทุนการผลิตร่วมให้กับก๊าซคลอรีน เท่ากับน้ำหนักของธาตุคลอรีน (Cl) คือ 35.5 และปันส่วนให้กับโซดาไฟตามน้ำหนักของธาตุโซเดียม (Na) คือ 23 อัตราการปันส่วนดังกล่าวจึงเป็น 35.5 : 23 สำหรับก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ

2. <u>ใช้มูลค่าขาย ณ จุดแยกออก</u> วิธีนี้นำปริมาณผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟคูณด้วยมูลค่าขายของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดเป็นเกณฑ์ในการปันส่วน ก๊าซคลอรีนที่ผลิตได้ 1,800 ตัน ราคาขาย 14,000 บาทต่อตัน โซดาไฟ 4,000 ตัน ราคาขาย 6,000 บาทต่อตัน อัตราการปันส่วนต้นทุนการผลิตร่วมให้แก่ก๊าซคลอรีนและโซดาไฟจึงเป็น (1,800 x 14,000) : (4,000 x 6,000) หรือ 2.1 : 2.0

3. <u>วิธีมูลค่าสุทธิที่จะขายได้</u> ก๊าซคลอรีนที่ผลิตได้จากหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟจะถูกนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม เพื่อผลิตต่อเป็นพลาสติกพีวีซี ดังนั้นการคำนวณมูลค่าสุทธิที่จะขายได้ของก๊าซคลอรีนจึงสามารถคำนวณได้ 2 วิธี แยกตามลักษณะการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ซึ่งอาจจะเป็นผลิตภัณฑ์วีซีเอ็มหรือพลาสติกพีวีซี ดังต่อไปนี้

3.1 มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ของก๊าซคลอรีนเทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม

เนื่องจากก๊าซคลอรีนที่ได้จากจุดแยกออกจะนำไปผลิตต่อเป็นผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม จึงต้องรวบรวมต้นทุนในการผลิตเพิ่มเติมของหน่วยผลิตวีซีเอ็ม ดังนั้นมูลค่าสุทธิที่จะขายได้ของก๊าซคลอรีนเทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม คำนวณได้ดังนี้

ปริมาณผลิตวีซีเอ็มต่อเดือน	10,200.00	ตัน	
ราคาขายต่อตัน	20,000.00	บาท	
มูลค่าขาย	204,000,000.00	บาท	(1)
ต้นทุนการผลิตต่อของวีซีเอ็มประกอบด้วย			
วัตถุดิบ	116,560,000.00	บาท	
ค่าใช้จ่ายโรงงาน			
- ค่าใช้จ่ายทางตรงตามตารางที่ 4.1.1	17,866,000.00	บาท	
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	5,126,439.48	บาท	
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*1	11,090,653.02	บาท	
ก๊าซไฮโดรเจน**	300,000.00	บาท	
ต้นทุนผลิตต่อ	150,943,092.50	บาท	
มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ (1)-(2)	53,056,907.50	บาท	

---

* ดูภาคผนวก ก.

** บันทึกมูลค่าก๊าซไฮโดรเจนที่นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตวีซีเอ็ม

สำหรับโซดาไฟเข้มข้น 50% ผลิตได้ 4,000 ตัน สามารถนำออกจำหน่ายได้ทันทีโดยไม่ต้องนำไปผลิตต่อ ราคาขาย ณ จุดแยกตัวตันละ 6,000 บาท คิดเป็นมูลค่าขายทั้งสิ้น 24,000,000 บาท ดังนั้นอัตราการปันส่วนต้นทุนการผลิตร่วมของก๊าซคลอรีนและโซดาไฟจึงเป็นอัตราส่วน 53,056,907.50 : 24,000,000.00

3.2 มูลค่าสุทธิที่จะได้ของก๊าซคลอรีนเทียบกับผลิตภัณฑ์พลาสติกพีวีซี ผลิตภัณฑ์วีซีเอ็มที่ผลิตจากก๊าซคอลรีน สามารถนำไปผลิตต่อเป็นพลาสติกพีวีซีดังนั้นมูลค่าสุทธิที่จะขายได้ของก๊าซคลอรีนเทียบกับผลิตภัณฑ์พลาสติกพีวีซีคำนวณได้ดังนี้

ปริมาณผลิตพลาสติกพีวีซี	5,600.00	ตัน
ราคาขายต่อตัน	35,000.00	บาท
มูลค่าขาย	196,000,000.00	บาท (1)
ต้นทุนผลิตต่อของพลาสติกพีวีซี		
วัตถุดิบ	4,218,000.00	บาท
วัสดุหีบห่อ	2,296,000.00	บาท
ค่าใช้จ่ายโรงงาน		
- ค่าใช้จ่ายทางตรง ตามตารางที่ 4.1	10,664,000.00	บาท
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	2,006,796.77	บาท
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*	11,360,517.95	บาท
	30,545,314.72	บาท (2)
ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็ม	150,943,092.50	บาท
ปริมาณวีซีเอ็มที่ผลิตได้	10,200.00	บาท
ปริมาณวีซีเอ็มที่ใช้ผลิตพีวีซี	6,720.00	บาท

---

* ภาคผนวก ก

สรุปได้ว่าวิธีการปันส่วนต้นทุนที่เสนอแนะดังกล่าวข้างต้นจะมี 6 วิธี โดยมีขั้นตอนการคำนวณต้นทุนการผลิตให้กับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ตามลำดับต่อไปนี้

1. รวบรวมต้นทุนการผลิตทั้งหมดในหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ ซึ่งเป็นกระบวนการผลิตร่วม ผลิตภัณฑ์ที่ได้ต่อเดือนประกอบด้วย ก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน โซดาไฟ 50% 4,000 ตัน และก๊าซไฮโดรเจน 50 ตัน เนื่องจากได้เสนอแนะให้ตีราคาก๊าซไฮโดรเจนด้วยมูลค่าสุทธิที่จะขายได้จึงต้องนำมูลค่าดังกล่าวมาหักออกจากต้นทุนการผลิตร่วมของหน่วยงานนี้ ค่าใช้จ่ายของหน่วยจัดหาน้ำอ่อนจะคำนวณเป็นต้นทุนการผลิตโซดาไฟ ซึ่งจะกล่าวในตอนต่อไป ดังนั้นต้นทุนการผลิตสุทธิของหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ สามารถคำนวณได้ดังนี้

วัตถุดิบโดยตรง	6,755,625.00	บาท
ค่าใช้จ่ายโรงงาน		
- ค่าใช้จ่ายโดยตรงตามตารางที่ 4.1	15,077,000.00	บาท
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	677,763.75	บาท
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*	8,834,153.71	บาท
ก๊าซไฮโดรเจน	(300,000.00)	บาท
ต้นทุนการผลิต	31,044,542.46	บาท
หัก สาธารณูปการ-น้ำอ่อน*	(141,720.19)	บาท
ต้นทุนการผลิตร่วม	30,902,822.27	บาท

2. นำต้นทุนการผลิตร่วมมาปันส่วนให้แก่ผลิตภัณฑ์ก๊าซคลอรีน และโซดาไฟ ส่วนสาธารณูปการ-น้ำอ่อน นั้นจะคิดเป็นต้นทุนการผลิตของโซดาไฟเพียงผลิตภัณฑ์เดียว วิธีการปันส่วนต้นทุนแต่ละวิธีจะให้ผลต่อผลิตภัณฑ์ดังนี้

---

* ภาคผนวก ก

วิธีการปันส่วน	อัตราการปันส่วน ก๊าซคลอรีน	:	โซดาไฟ	ต้นทุนการผลิต ก๊าซคลอรีน	:	โซดาไฟ
1. น้ำหนักผลิตภัณฑ์ % เปอร์เซ็นความเข้มข้น	1,800	:	2,000	14,638,178.98	:	16,406,363.40
2. น้ำหนักผลิตภัณฑ์	1,800	:	4,000	9,590,531.06	:	21,454,011.40
3. น้ำหนักโมลโมเลกุล	35.5	:	23	18,752,994.71	:	12,291,547.75
4. มูลค่าขาย ณ จุดแยกออก	2.1	:	2.0	15,828,274.15	:	15,216,267.65
5. มูลค่าสุทธิจะขายได้เทียบกับ ผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	53,056,907.50	:	24,000,000	21,277,887.15	:	9,766,655.31
6. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับพลาสติกพีวีซี	66,009,824.34	:	24,000,000	22,662,969.13	:	8,381,573.33

ก๊าซคลอรีนที่ได้จากหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟจะนำไปผลิตต่อในหน่วยผลิตวีซีเอ็ม และหน่วยผลิตพีวีซี จึงต้องนำต้นทุนที่ได้จากการปันส่วนแต่ละวิธีไปคำนวณต้นทุนการผลิตรวมในขั้นต่อไป

3. รวบรวมต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพิ่มเติมหลังจุดแยกออก เนื่องจากกิจการอาจนำผลิตภัณฑ์บางส่วนออกจำหน่าย ณ จุดแยกออก บางส่วนนำไปผลิตเพิ่มเติมในหน่วยผลิตต่าง ๆ เช่น หน่วยผลิตวีซีเอ็ม หรือหน่วยผลิตพีวีซี การรวบรวมต้นทุนการผลิตแยกตามชนิดของผลิตภัณฑ์ดังแสดงต่อไปนี้

3.1 ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็ม ประกอบด้วยต้นทุนการผลิตก๊าซคลอรีนที่ได้จากการปันส่วนตามวิธีต่าง ๆ รวมกับต้นทุนการผลิตเพิ่มเติมในหน่วยผลิตวีซีเอ็มต่อเดือน ดังการคำนวณต่อไปนี้

วัตถุดิบ	116,560,000.00	บาท
ค่าใช้จ่ายทางตรง (ตารางที่ 4.1)	17,866,000.00	บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	5,126,439.48	บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่ตาม*	11,090,653.02	บาท
ก๊าซไฮโดรเจน	300,000.00	บาท
ต้นทุนรวม	150,943,092.50	บาท

และเมื่อนำต้นทุนการผลิตเพิ่มเติมดังกล่าวมารวมกับต้นทุนการผลิตก๊าซคลอรีนตามวิธีการปันส่วนแบบต่าง ๆ จะได้ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็มดังนี้

วิธีการปันส่วน	ต้นทุนการผลิตวีซีเอ็ม		
	10,200 ตัน	PVC 6,720 ตัน	จำหน่าย 3,480 ตัน
1. น้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ความเข้มข้น	165,581,271.48	102,088,837.68	56,492,433.80
2. น้ำหนักผลิตภัณฑ์	160,533,623.56	105,763,328.46	54,770,295.10
3. น้ำหนักโมลโมเลกุล	169,696,087.21	111,799,775.10	57,896,312.11
4. มูลค่าขาย ณ จุดแยกตัว	166,771,367.31	109,872,900.82	56,898,466.49
5. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้เทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	172,220,979.65	113,463,233.65	58,757,746.00
6. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้เทียบกับพลาสติกพีวีซี	173,606,061.63	114,375,758.25	59,230,303.38

---

* ภาคผนวก ก

ผลิตภัณฑ์พลาสติกพีวีซี 5,600 ตัน มีต้นทุนการผลิตอื่นนอกเหนือจากต้นทุนผลิตวีซีเอ็ม ดังนี้

วัตถุดิบโดยตรง	4,218,000.00	บาท
วัสดุหีบห่อ	2,296,000.00	บาท
ค่าใช้จ่ายโรงงาน		
- ค่าใช้จ่ายโดยตรง (ตารางที่ 4.1)	10,664,000.00	บาท
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทแปรได้ (ตารางที่ 4.5)	2,006,796.77	บาท
- ค่าใช้จ่ายทางอ้อมประเภทคงที่*	11,360,517.95	บาท
	30,543,314.72	บาท

3.2 เมื่อนำต้นทุนการผลิตวีซีเอ็มจำนวน 6,720 ตัน ที่ได้จากการปันส่วนต้นทุนผลิตภัณฑ์ร่วมในวิธีต่าง ๆ มาคำนวณหาต้นทุนการผลิตพลาสติกพีวีซีจะได้ต้นทุนการผลิตดังนี้

วิธีการปันส่วน	ต้นทุนการผลิตพลาสติกพีวีซี
1. น้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ความเข้มข้น	139,634,152.40
2. น้ำหนักผลิตภัณฑ์	136,308,643.18
3. น้ำหนักโมลโมเลกุล	142,345,089.82
4. มูลค่าขาย ณ จุดแยกตัว	140,418,215.54
5. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้เทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	144,008,548.37
6. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้เทียบกับพลาสติกพีวีซี	144,921,072.97

3.3 ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากหน่วยกำจัดของเสียของหน่วยผลิตวีซีเอ็ม ของเสียที่ได้คือ สารละลายกรดเกลือหรือกรดไฮโดรคลอรีนเข้มข้น 18% จำนวน 1,200 ตัน ซึ่งจะขายได้ตันละ 1,500 บาท ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของหน่วยจะเป็นของสารละลายกรดเกลือ ดังสรุปต่อไปนี้

---

* ภาคผนวก ก

ค่าใช้จ่ายทางตรง ตามตารางที่ 4.1	321,000.00	บาท
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (ตารางที่ 4.14)	417,675.32	บาท
ต้นทุนรวม	738,675.32	บาท

ไม่ว่าบริษัทจะเลือกปันส่วนผลิตภัณฑ์ร่วมด้วยวิธีใด ย่อมไม่มีผลต่อการคำนวณต้นทุนของกรดเกลือ เนื่องจากหน่วยกำจัดของเสียจากหน่วยผลิตวีซีเอ็มนี้ไม่ได้รับโอนต้นทุนที่เกี่ยวข้องจากหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ

เมื่อต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์ที่คำนวณได้ตามวิธีการปันส่วนผลิตภัณฑ์ร่วมแบบต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกันได้ดังตารางที่ 5.1 จะเห็นได้ต้นทุนการผลิตแตกต่างกันไปตามวิธีปันส่วนที่เลือกใช้ เมื่อนำปริมาณผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดมาหารจะได้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยดังตารางที่ 5.2 และเพื่อแสดงผลกระทบที่มีต่อกำไรขั้นต้นของแต่ละผลิตภัณฑ์ จึงนำต้นทุนต่อหน่วยไปหักออกจากราคาขายของแต่ละผลิตภัณฑ์ดังตารางที่ 5.3

จากตารางที่ 5.2 พบว่าการปันส่วนต้นทุนการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์ร่วมในวิธีที่แตกต่างกันจะทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ต้นทุนผลิตต่อตันของก๊าซคลอรีนซึ่งปันส่วนตามวิธีน้ำหนักผลิตภัณฑ์นั้นมีมูลค่า 5,328.07 บาท แต่ถ้าเป็นส่วนตามวิธีมูลค่าสุทธิที่จะขายได้เทียบกับพลาสติกพีวีซีจะมีมูลค่า 12,590.54 บาท ซึ่งแตกต่างกัน 7,262.47 บาท หรือ 136.31 % เมื่อเทียบกับวิธีปันส่วนตามน้ำหนักผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าการปันส่วนต้นทุนการผลิตให้ผลิตภัณฑ์ร่วมในวิธีที่แตกต่างกันจะทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มูลค่าแตกต่างกันตั้งแต่ 136.31% สำหรับก๊าซคลอรีน 155.97% สำหรับโซดาไฟ 50% 8.14% สำหรับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม และ 6.32% สำหรับพลาสติกพีวีซี

วิธีการปันส่วนต้นทุนให้แก่ผลิตภัณฑ์ร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์แตกต่างกันนั้นย่อมมีผลทำให้กำไรขั้นต้นของผลิตภัณฑ์แตกต่างกันด้วย ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.1 ต้นทุนการผลิตรวมของผลิตภัณฑ์ที่มีเพื่อขาย

หน่วย : บาท

การปันส่วนตามวิธีต่าง ๆ	รายการ	ผลิตภัณฑ์				รวม
		โซดาไฟ	วีซีเอ็ม	พีวีซี	กรดเกลือ	
มูลค่าขาย		24,000,000.00	69,600,000.00	196,000,000.00	1,800,000.00	291,400,000.00
1. น้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วย เปอร์เซนต์ความเข้มข้น	ต้นทุนการผลิต	16,406,363.48	56,492,433.80	139,634,152.40	738,675.32	213,271,625.00
2. น้ำหนักผลิตภัณฑ์	ต้นทุนการผลิต	21,454,000.00	54,770,295.10	136,308,643.18	738,675.32	213,271,625.00
3. น้ำหนักโมลโมเลกุล	ต้นทุนการผลิต	12,291,547.75	57,896,312.11	142,345,089.82	738,675.32	213,271,625.00
4. มูลค่าขาย ณ จุดแยก	ต้นทุนการผลิต	15,216,267.65	56,898,466.49	140,418.215.54	738,675.32	213,271,625.00
5. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	ต้นทุนการผลิต	9,766,655.31	58,757,746.00	144,008,548.37	738,675.32	213,271,625.00
6. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับพลาสติกพีวีซี	ต้นทุนการผลิต	8,381,573.33	59,230,303.38	144,921,072.97	738,675.32	213,271,625.00

ตารางที่ 5.2 ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยของแต่ละผลิตภัณฑ์

หน่วย : บาทต่อตัน

การปันส่วนตามวิธี	ก๊าซคลอรีน	โซดาไฟ	วีซีเอ็ม	พีวีซี	กรดเกลือ
1. น้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วย เปอร์เซนต์ความเข้มข้น	8,132.32	4,101.59	16,233.46	24,934.67	615.56
2. น้ำหนักผลิตภัณฑ์	5,328.07	5,363.50	15,738.59	24,340.83	615.56
3. น้ำหนักโมลโมเลกุล	10,418.33	3,072.89	16,636.87	25,418.67	615.56
4. มูลค่าขาย ณ จุดแยกตัว	8,793.49	3,804.07	16,350.13	25,074.68	615.56
5. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	11,821.05	2,441.66	16,884.41	25,715.81	615.56
6. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับพลาสติกพีวีซี	12,590.54	2,095.39	17,020.20	25,878.76	615.56

ตารางที่ 5.3 กำไรขั้นต้นต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์ที่มีเพื่อขาย

หน่วย : บาทต่อตัน

การปันส่วนตามวิธี	โซดาไฟ	วีซีเอ็ม	พีวีซี	กรดเกลือ
1. น้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วย เปอร์เซนต์ความเข้มข้น	1,898.41	3,766.54	10,065.33	884.44
2. น้ำหนักผลิตภัณฑ์	636.50	4,261.41	10,659.17	884.44
3. น้ำหนักโมลโมเลกุล	2,927.11	3,363.13	9,581.23	884,44
4. มูลค่าขาย ณ จุดแยกตัว	2,195.93	3,649.87	9,925.32	884.44
5. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	3,558.34	3,115.59	9,284.19	884.44
6. มูลค่าสุทธิที่จะขายได้ เทียบกับพลาสติกพีวีซี	3,904.61	2,979.80	9,121.24	884.44

<u>วิธีที่เหมาะสมในการปันส่วนต้นทุนสำหรับผลิตภัณฑ์ร่วม</u>

การปันส่วนตามวิธีที่นำเสนอทั้ง 6 วิธี เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักบัญชีแต่ละวิธีจะมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป ซึ่งบริษัทจะเลือกใช้วิธีใดจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของกิจการและนโยบายของผู้บริหาร ในที่นี้ขอแนะนำให้เลือกปันส่วนตามวิธีน้ำหนักโมลโมเลกุล โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

1. เนื่องจากวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตสำหรับหน่วยผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟคือ เกลือแกง (NaCl) ลักษณะกระบวนการผลิตจะได้ผลิตภัณฑ์ร่วมในอัตราคงที่คือ ก๊าซคลอรีน 1,800 ตัน และโซดาไฟ 50% 4,500 ตัน

น้ำหนักโมเลกุลของคลอรีน (Cl)

น้ำหนักโมเลกุลของโซดาไฟเข้มข้น 100% (NaOH) = น้ำหนักโมเลกุล (โซเดียม+ออกซิเจน+ไฮโดรเจน)

= 23+16+1

= 40

คลอรีน 35.5 mol. ผลิตได้ = 1,800 ตัน

โซดาไฟเข้มข้น 100% 40 mol. ผลิตได้ = $\frac{1,800 \times 40}{35.5}$

= 2,028 ตัน

ที่ความเข้มข้น 50% จะผลิตได้ = $\frac{2,028 \times 100\%}{50\%}$

= 4,056 ตัน

หรือประมาณ = 4,000 ตัน

นั่นคือปริมาณการผลิตของผลิตภัณฑ์ร่วมที่ได้มีฐานมากจากน้ำหนักโมลโมเลกุลเป็นสำคัญ ดังนั้นการปันส่วนต้นทุนการผลิตให้แก่ผลิตภัณฑ์ร่วมโดยวิธีน้ำหนักโมเลกุลนี้ทำให้ต้นทุนที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการผลิต

2. การปันส่วนโดยใช้น้ำหนักผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์ ผลการปันส่วนตามวิธีนี้จะทำให้ต้นทุนการผลิตก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ 50% มีมูลค่า 5,328.07 บาทต่อตัน และ 5,363.50 บาทต่อตัน ก๊าซคลอรีนและโซดาไฟ 50% มีมูลค่าขายตันละ 14,000 บาท และ 6,000 บาท การปันส่วนตามวิธีนี้ (ตารางที่ 4.14) ทำให้ก๊าซคลอรีนมีกำไรขั้นต้น 8,671.93 บาทต่อตัน และโซดาไฟ 50% มีกำไรขั้นต้น 636.50 บาทต่อตัน ซึ่งแตกต่างกันมากเพราะการปันส่วนตามวิธีนี้ไม่คำนึงถึงความสามารถในการทำกำไรของผลิตภัณฑ์

3. วิธีการปันส่วนโดยใช้น้ำหนักผลิตภัณฑ์คูณด้วยเปอร์เซนต์ความเข้มข้น วิธีนี้กำหนดให้ก๊าซคลอรีนมีความเข้มข้น 100% ในขณะที่โซดาไฟมีความเข้มข้น 50% ตามลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ได้เปอร์เซนต์ดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นโดยไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าขาย หรือกระบวนการผลิตแต่อย่างใด จึงไม่ควรนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการปันส่วน

4. วิธีมูลค่าขาย ณ จุดแยกตัว วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป เพราะนอกจากจะคำนึงความสามารถในการทำกำไรของแต่ละผลิตภัณฑ์ เมื่อนำต้นทุนการผลิตที่คำนวณได้ตามวิธีนี้ไปใช้ในการกำหนดราคาขายจะทำให้กิจการมั่นใจได้ว่าจะได้รับต้นทุนการผลิตทั้งหมดกลับคืนมา แต่สำหรับบริษัท การปันส่วนด้วยวิธีมูลค่าขาย ณ จุดแยกนี้ไม่ได้บอกถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อกระบวนการผลิตและไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนการผลิตต่อของก๊าซคลอรีน

5. วิธีมูลค่าสุทธิที่จะขายได้ การปันส่วนโดยวิธีนี้จะทำให้มูลค่าสินค้าคงเหลือ ได้แก่ วีซีเอ็ม และพลาสติกพีวีซี มีมูลค่าสูงกว่าวิธีอื่น เพราะก๊าซคลอรีนจะได้รับปันส่วนต้นทุนสูงกว่าวิธีอื่น เนื่องจากการนำก๊าซคลอรีนไปผลิตต่อเป็นวิธีวีซีเอ็มและพลาสติกพีวีซีนั้นจะทำให้มีรายได้ส่วนเพิ่มสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม การปันส่วนด้วยวิธีนี้เป็นการรับรู้กำไรของผลิตภัณฑ์ล่วงหน้าก่อนมีการจำหน่าย จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการปันส่วน

เมื่อนำต้นทุนการผลิตและกำไรขั้นต้นต่อตันมาเปรียบเทียบระหว่างวิธีที่ถือปฏิบัติและวิธีที่นำเสนอดังตารางที่ 5.4 และ 5.5 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดสำหรับผลิตภัณฑ์ก๊าซคลอรีน โซดาไฟ และกรดเกลือ โดยมีความแตกต่างกัน 28.84% 24.00% และ 63.86% ตามลำดับ แต่สำหรับผลิตภัณฑ์วีซีเอ็มนั้นมีความแตกต่างน้อยมากเมื่อเทียบเป็นเปอร์เซนต์ ทั้งนี้

ตารางที่ 5.4 ความแตกต่างของต้นทุนการผลิตระหว่างวิธีที่ถือปฏิบัติกับวิธีที่นำเสนอ

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนการผลิต (บาทต่อตัน)		ความแตกต่าง	
	วิธีที่ถือปฏิบัติ	วิธีที่นำเสนอ	บาท	%
ก๊าซคลอรีน	8,023.67	10,418.33	(2,394.66)	(28.84)
โซดาไฟ 50%	4,043.06	3,072.89	970.17	24.00
ผลิตภัณฑ์วีซีเอ็ม	16,449.32	16,636.87	(187.55)	(1.14)
พลาสติกพีวีซี	24,893.74	25,418.77	(525.03)	(2.11)
กรดเกลือ	375.67	615.56	(239.89)	(63.86)

ตารางที่ 5.5 ความแตกต่างของกำไรขั้นต้น ระหว่างวิธีที่ถือปฏิบัติกับวิธีที่นำเสนอ

ผลิตภัณฑ์	กำไรขั้นต้น (บาทต่อตัน)		ความแตกต่าง (บาท)
	วิธีที่ถือปฏิบัติ	วิธีที่นำเสนอ	
โซดาไฟ 50%	1,956.94	2,927.11	(970.17)
วีซีเอ็ม	3,550.68	3,363.13	187.55
พลาสติกพีวีซี	10,106.26	9,581.23	525.03
กรดเกลือ	1,124.33	884.44	239.89

เนื่องจากต้นทุนหลักที่สำคัญในการผลิตวีซีเอ็มคือวัตถุดิบอื่น ๆ ซึ่งมีมูลค่า 116,560,000 บาท และค่าใช้จ่ายโรงงานโดยตรงมูลค่า 17,886,000 บาท รายการทั้งสองนี้ยอดรวม 134,426,000 บาท จากจำนวนต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น 167,783,088.97 บาท หรือประมาณ 80% ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ดังนั้นไม่ว่ากิจการจะเลือกปันส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมแบบใด และเลือกปันส่วนต้นทุนสำหรับผลิตภัณฑ์ร่วมด้วยวิธีใดก็ตาม จะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์วิธีอื่นน้อยมาก เนื่องจากก๊าซคลอรีนซึ่งนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตวีซีเอ็มนี้เมื่อเทียบเป็นเปอร์เซนต์แล้ว จะอยู่ประมาณ 8% ของต้นทุนการผลิตวีซีเอ็มทั้งสิ้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าของก๊าซคลอรีนจึงส่งผลต่อราคาวีซีเอ็มเพียงเล็กน้อย

สำหรับพลาสติกพีวีซีซึ่งมีต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่ต้นทุนการผลิตของวีซีเอ็ม และวัตถุดิบทางตรงอื่น ๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายโดยตรงของหน่วยงาน ต้นทุนทั้ง 3 รายการนี้มีมูลค่ากว่า 90% ของมูลค่าต้นทุนการผลิตพลาสติกพีวีซี ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงวิธีการปันส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อม วิธีการคำนวณต้นทุนสำหรับผลิตภัณฑ์ร่วม จึงส่งผลกระทบต้นทุนการผลิตต่อต้นของพลาสติกพีวีซีน้อยมาก